

موسسه آموزش عالی رسام
غیردولتی - غیرانتفاعی

معرفت

سال دوم شماره پنج خرداد ۹۸

● مهمانی خدا

● معرفی کتاب

● ادبیات کودکان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست مطالب

۳ سخن سردبیر
۴ مهمانی خدا
۶ معرفی کتاب
۸ ادبیات کودکان

موسسه آموزش عالی رسام
غیردولتی - غیرانتفاعی

نشریه فرهنگی معرفت با حمایت های
معاونت دانشجویی _ فرهنگی دانشگاه رسام
منتشر میشود.

طراح و صفحه آرا: غزاله فرهنگ

ارتباط با ما:

rasamuniversity.info@gmail.com

www.rasam.ac.ir

سردبیر سخن

به لطف پروردگار و تلاش همکاران عزیز موجبات
تهیه ی شماره پنجم نشریه فرهنگی نیز فراهم
شد. در این شماره سعی ما در بخش ارائه
محتوا بیشتر بر این بود که اطلاعاتی کاربردی
و مفید را در اختیار شما عزیزان قرار دهیم.
که ترجیحا کمتر به آن پرداخته شده و یا
حتی یادآوری آن ها نیز مفید و مهم
باشد.

مهمانی خدا

به مناسبت ماه مبارک رمضان

و ارزش نماز در آن، چند برابر نماز در ماه‌های دیگر است. قرآن و برخی دیگر از کتاب‌های آسمانی، در این ماه نازل شده است.

این ماه تنها ماهی است که نام آن در قرآن آمده است. این ماه، نزد مسلمانان احترام و جایگاه ویژه‌ای دارد. از مهم‌ترین عبادت‌های این ماه، تلاوت قرآن، احیای شبهای قدر، دعا، استغفار، افطاری‌دادن و کمک به نیازمندان است. حضرت علی(ع)، نخستین امام شیعیان در بیست و یکم ماه رمضان به شهادت رسیده است.

فرهنگ‌ها و زیست‌گاه‌های مختلف، سبب شکل‌گیری سنت‌های عرفی و قومی متنوع، مخصوص ماه رمضان شد. این سنت‌ها شامل مهمانی‌ها، مراسمات جمعی، پخت انواع شیرینی‌ها و غذاها، تزئینات، نمادهای متفاوت، برگزار کردن انواع مسابقات فرهنگی و ورزشی و ... است.

رمضان، ماه خدا و میهمانی خدا، ماه بهار قرآن، ماه لیلۃ‌القدر و پاکی و تعالی انسان.

رمضان، ماه برکت، رحمت، مغفرت، توبه، انابه، صبر و مواسات. رمضان ماه تقوا و طهارت و رهایی از شر نفس و به خدا پیوستن است.

رمضان، ماه علی(ع) آن مقتدای عدالت و انسانیت است که نماز خون و شهادت در محراب عشق را برای اولین بار به یادگار گذاشت.

در روایات رسیده از معصومان(ع) نام‌ها و اوصاف بسیاری برای ماه رمضان آمده است، که نام‌های یادشده بخشی از آن به شمار می‌آیند.

ولی در این میان به نظر می‌رسد ماه خدا و میهمانی خدا، عالی‌ترین تعبیری است که درباره ماه رمضان به کار برده شده است.

با اینکه همه ماه‌ها ماه خداست و انسان‌ها همه وقت از نعمت‌های مادی و معنوی و در حقیقت از سفره گسترده الهی استفاده می‌کنند، ولی از آنجا که همه کتاب‌های بزرگ آسمانی از جمله قرآن که کتاب هدایت و راهنمایی برای همه بشریت است در این ماه نازل شده است، و نیز از آنجا که وظیفه بزرگ الهی روزه در این ماه انجام می‌شود امتیاز خاصی به این ماه بخشیده است.

رَمَضان یا رَمَضانُ المُبَارَک نهمین ماه قمری که روزه در آن بر مسلمانان واجب است. این ماه را بهترین زمان برای نزدیک‌شدن انسان به خداوند دانسته‌اند. عبادت و روزه‌داری در ماه رمضان را بخشی از هویت مسلمانان در جهان امروز برشمرده‌اند.

ماه رمضان، بنا به گفته پیامبر اسلام و اهل‌بیت(ع)، ماه میهمانی خدا است که درهای آسمان در آن گشوده شده

شیعیان هر ساله در مساجد، تکیه‌ها، حرم امامان یا امامزادگان، حسینیه‌ها یا خانه‌های خود مراسم و اعمال شب قدر را به جا می‌آورند و از شب تا سحرگاه به احیا (شب‌زنده‌داری) و عبادت می‌پردازند. برگزاری مجالس سخنرانی علمای دینی، اقامه نماز جماعت، خواندن دعای افتتاح، ابوحمزہ ثمالی، جوشن کبیر و دعای قرآن به سر به صورت دسته‌جمعی نیز از مهم‌ترین اعمالی است که در این شب‌ها به صورت عمومی انجام می‌گردد.

نماز مستحبی

مشهور فقهای شیعه نماز مستحبی ماه رمضان را هزار رکعت دانسته‌اند که بصورت دورکعتی و فرادا خوانده می‌شود. [۲۹] خواندن این نمازها را بیشتر چنین دانسته‌اند: از شب اول رمضان تا شب بیستم در هر شب ۲۰ رکعت و از شب بیستم تا پایان ماه هر شب ۳۰ رکعت اقامه می‌شود و در شب‌هایی که احتمال شب قدر باشد، افزون بر این‌ها، ۱۰۰ رکعت دیگر هم خوانده می‌شود. اهل سنت در هر شب ۲۰ رکعت نماز مستحبی می‌خوانند. این نماز در اصطلاح نماز تراویح خوانده می‌شود. اهل سنت به تبعیت از خلیفه دوم این نماز را بصورت جماعت می‌خوانند که شیعیان جماعت خواندن آن را بدعت می‌دانند.

اعتکاف دهه آخر

پیامبر اسلام ابتدا دهه اول ماه رمضان، سپس دهه دوم و در نهایت، دهه سوم این ماه را برای انجام اعتکاف برگزید و پس از آن، تا آخر عمر، در دهه آخر ماه رمضان به اعتکاف می‌رفت.

جنگ بدر در ماه رمضان اتفاق افتاد و پیامبر اسلام در آن سال نتوانست اعتکاف برود، به همین جهت، ایشان در سال بعد، بیست روز از ماه رمضان را معتکف شد؛ ده روز برای همان سال و ده روز قضای سال پیش.

با اینکه همه ماه‌ها ماه خداست و انسان‌ها همه وقت از نعمت‌های مادی و معنوی و در حقیقت از سفره گسترده الهی استفاده می‌کنند، ولی از آنجا که همه کتاب‌های بزرگ آسمانی از جمله قرآن که کتاب هدایت و راهنمایی برای همه بشریت است در این ماه نازل شده است، و نیز از آنجا که وظیفه بزرگ الهی روزه در این ماه انجام می‌شود امتیاز خاصی به این ماه بخشیده است.

ماهی که در نزد خدا برترین ماه‌هاست. روزهایش برترین روزها و شب‌هایش برترین شب‌ها و ساعات آن برترین ساعات‌هاست. ماهی است که به میهمانی خدا دعوت شده‌اید و از کسانی که مورد اکرام خدا هستند می‌باشید.

«رَمَضان» به معنای شدت گرمای خورشید نهمین ماه قمری است که گرفتن روزه در آن بر عموم مسلمانان واجب است.

قرآن کریم و برخی دیگر از کتاب‌های آسمانی در این ماه بر پیامبران نازل شده‌اند. کلمه رمضان، یکی از اسماء الهی است. ماه مبارک رمضان نمادی از هویت دینی جامعه اسلامی شمرده شده است.

واژه رمضان یک بار در قرآن ذکر شده و تنها ماهی است که نامش در قرآن آمده است:

شَهْرَ رَمَضانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ فَمَن شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ

پیامبر اکرم (ص) در خطبه شعبانیه فضایی را برای این ماه بر شمردند از جمله این که مردم در آن ماه به مهمانی خدا دعوت شده‌اند. شب قدر در این ماه و بهتر از هزار ماه است. احیا و نمازگزاردن در یک شب از شب‌های آن برابر با نماز هفتاد شب در ماه‌های دیگر است. ماه صبر است و پاداش صبر بهشت خداست. ماه همدردی است. ماهی است که روزی بندگان مؤمن افزون می‌شود. پاداش آنکه در این ماه مؤمنی را افطار دهد، برابر با آزادکردن بنده است. هم چنین ایشان، این ماه را ماهی می‌دانند که اگر ارزش آن شناخته شود انسان آرزو می‌کند تمام سال رمضان باشد طبق سخن پیامبر (ص)، ماه رمضان، ماه بسته‌شدن درهای جهنم، ماه گشوده‌شدن درهای بهشت و ماه به زنجیر کشیده شدن شیاطین است.

شب قدر

شیعیان شب قدر را یکی از شب‌های ۱۹، ۲۱ و یا ۲۳ این ماه است و احتمال شب قدر بودن شب ۲۳ رمضان را بیشتر دانسته‌اند. اهل سنت بر شب ۲۷ رمضان برای شب قدر بودن تاکید بیشتری دارند.

معرفی کتاب

کتاب فانوس جادویی زمان:

فصل دوم و سوم به بررسی عناصر مهمی که شکل دهنده کتاب جستجو هستند پرداخته می‌شود. در این دو فصل نقش خواب (که رمان با بیدار شدن راوی از خواب شروع می‌شود) و مخصوصاً نقش خاطره در رمان بررسی می‌شود که اگر رمان را خواننده باشید می‌دانید از پایه‌های آن محسوب هستند. از جمله نقاط قوت رمان مارسل پروست روان‌شناسی به کار رفته در آن است که دقت نظر نویسنده را نشان می‌دهد، این مورد در سه بخش بررسی می‌شود. در رمان پروست، نام مکان‌ها مانند شخصیت‌ها بسیار مهم است، از این رو به مکان‌های کتاب نیز باید توجه شود. هر شخصیت نیز «من»‌های مختلفی دارد که در موقعیت‌های متفاوت باعث می‌شود واکنش متفاوتی از خود نشان دهد. زمان اما مهم‌ترین عنصر کتاب است که در فصل سوم به شکل دقیق مورد بررسی قرار گرفته است. اما قسمت عمده کتاب حاضر در فصل چهارم گنجانده شده که شرح داستان رمان در جلدهای مختلف را شامل می‌شود. در واقع نویسنده برای هر جلد از کتاب پروست توضیحات مفصلی ارائه می‌کند و نمادها و خاطرات و موارد دیگر را

«عصرهنگام روزی از اوایل سال ۱۹۲۲، نویسنده رنجور و بیمار در حالی که بارقه شادکامی در چشمانش می‌درخشید به سلسل آلباره، خدمتکار و مونس وفادارش، اعلام کرد که دیشب کلمه پایان را پای جستجوی طولانی و ریاضت‌وارش رقم زده است.» (کتاب فانوس جادویی زمان - صفحه ۵۳) و این پایان آغاز شگفتی بود. این شگفتی، داریوش شایگان را نیز در خود غرق کرد و هنگامی که در ژنو درس می‌خواند به تحقیق پیرامون این رمان پرداخت.

داریوش شایگان در مقدمه کتاب حاضر درباره اولین برخوردش با کتاب جستجو می‌نویسد: «با مطالعه دقیق کتاب جستجو، این رمان را چون اقیانوس عظیمی یافتیم که خواننده‌ی بدون قطب‌نما را سرگشته در دل امواج خود گم می‌کند.» به همین جهت به فکر می‌افتد تا «مقصود و جوهره رمان بی‌همتای پروست» را برای خواننده ایرانی روشن کند. و حاصل کار همین کتاب شد.

به شکل دقیق‌تر، کتاب فانوس جادویی زمان شامل شش فصل اصلی به این شرح است: مارسل پروست پیش از آفرینش رمان در جستجوی زمان از دست رفته / خواب - خاطره / روان‌شناسی در فضا، حلقه من - زمان - مکان / جستجو: حکایت یک سیر و سلوک / هنر و جوهر / زمان باز یافته.

پس از مقدمه، نویسنده در فصل اول به شکل مختصر به زندگی مارسل پروست و کارهای ادبی او می‌پردازد. طبیعتاً رمان جستجو بخش عمده‌ای از زندگی پروست را شکل داده و ماجرای انتشار هر جلد از رمانش و واکنش منتقدان در این فصل آمده است. این فصل ذهنیت شما را برای مطالعه کتاب پروست به خوبی آماده می‌کند و پیشنهاد ما این است اگر قصد خواندن رمان در جستجوی زمان از دست رفته را دارید، در ابتدا این فصل را بخوانید اما در

جلد آمده است را از دید داریوش شایگان ببینید. در نهایت قبل از شروع جلد آخر جستجو، فصل‌های باقی‌مانده این کتاب را بخوانید تا با همه جنبه‌های هنر مارسل پروست آشنا شوید. به نظر ما این روش مناسب‌ترین روش است. اگر شما هم کتاب جستجو و کتاب فانوس جادویی زمان را خوانده‌اید و پیشنهاد بهتری دارید، لطفاً آن را در قسمت کامنت‌های همین صفحه با ما به اشتراک بگذارید.

به طور کلی شاید برخی از تعریف و تمجیدهای کتاب درباره مارسل پروست حوصله خواننده را سر ببر اما همچنان در میان کتاب‌هایی که پیرامون رمان جستجو وجود دارند، فانوس جادویی زمان از بهترین گزینه‌هاست و ما خواندن آن را به همه کسانی که به نقد و تفسیر رمان جستجو علاقه دارند پیشنهاد می‌کنیم.

در آخر کتاب نیز عکس‌هایی از مارسل پروست، دست‌نوشته‌های رمان جستجو، اتاق کار و افرادی که شخصیت‌های رمان از آن‌ها الهام گرفته شده، آمده است.

دو جمله زیبا از کتاب فانوس جادویی زمان:

مارسل پروست از نظر تعمق نکته‌سنجانه و تشریح ژرف‌نگرانه شخصیت‌های داستانش، سرآمد تمامی نویسندگان است. او به‌درستی به این نکته پی می‌برد که شخصیت هر فرد انسانی، مجموعه‌ای است متشکل از معانی و وجوه مختلفی که متناسب با موقعیت‌های گوناگون متغیر است. یک فرد واحد، در دو لحظه متفاوت فرد مشابهی نیست. (کتاب فانوس جادویی زمان - صفحه ۲۳)

خواننده جستجو، مخاطب صرف نیست؛ همچنانکه رمان جستجو، داستان صرف نیست، برای خواندنش باید پاشنه‌ها را ورکشید و ملالت‌های مسیر تلمذ را به جان خرید و رهسپار سیر و سلوکی زاهدانه به مقصد حقیقت شد. آری، تنها در این صورت می‌توان جستجوی توانفرسای زمان از دست رفته را تا منزل آخر تاب آورد. (کتاب فانوس جادویی زمان - صفحه ۳۸)

راوی به این نتیجه می‌رسد که اثرش را باید براساس زندگی گذشته‌اش بیافریند و بنابراین تمامی آن خان‌های مبتذلی که گذر از آنها را عبث یافته بود، اینک به مصالح ساخت اثرش تبدیل می‌شوند. تجاربی متشکل از ماده‌ای ناخالص‌تر، اما حاوی احساس‌هایی ارزشمند که جوهر مشترک حس‌های گذشته و حال را از ورای زمان به‌ارمغان می‌آورند.

که در فصل‌های قبل به شکل کلی به آن پرداخته بود، حال به شکل جزئی بررسی می‌کند و در بیشتر موارد هم قسمت‌هایی از خود کتاب را نقل می‌کند.

تا به این جای کار مخاطب به هدف اصلی رمان جستجو پی برده و در فصل پنجم، هنر رمان‌نویسی پروست و نشانه‌های موجود در کتاب زیر ذره‌بین قرار می‌گیرد. در نهایت و در فصل ششم، جلد آخر رمان پروست که نتیجه‌گیری و عصاره کتاب است، مورد بررسی قرار می‌گیرد.

قبل از هر چیزی بهتر است بدانید که خواندن رمان در جستجوی زمان از دست رفته کار هر کسی نیست. اگر بدون مقدمه سراغ رمان مارسل پروست بروید بدون تردید در جملات سنگین و طولانی آن گم خواهید شد و بعید است بتوانید خودتان را پیدا کنید و بدانید کجای داستان هستید. این رمان سنگین و پیچیده است و به جرات می‌توان گفت اگر شما کتاب‌خوان حرفه‌ای نباشید آمادگی لازم برای مطالعه آن را ندارید.

داریوش شایگان نیز در کتاب فانوس جادویی زمان به خواننده آگاهی می‌دهد که مسیر راحتی برای مطالعه پروست در پیش ندارد و بهتر است خودش را برای یک مسیر توانفرسا آماده کند. اما سوالی که پیش می‌آید این است که خود کتاب شایگان را چه زمانی بخوانیم؟ قبل از کتاب پروست و یا بعد از آن؟ پاسخ ما این است که در کنار رمان هفت جلدی پروست این کتاب را نیز مطالعه کنید. در این صورت در مسیر خواندن جستجو اگر به تجدید قوا نیاز داشتید می‌توانید از کتاب فانوس جادویی زمان بهره ببرید. البته پیشنهاد جدی‌تر ما این است که فصل اول کتاب حاضر را قبل از مطالعه رمان جستجو بخوانید. سپس بعد از پایان هر جلد به فصل «جستجو: حکایت یک سیر و سلوک» مراجعه کنید تا شرح اتفاقات و نکاتی که در هر

ادبیات کودکان

روزگار کم‌فروغ ادبیات کودک / عده‌ای هرچه غربی‌ها بنویسند، می‌گویند چقدر قشنگ!

ادبیات کودک و نوجوان ایران در سال‌های گذشته جزو معدود آثاری بود که توانست در بازارهای جهانی جایگاه مناسبی دست یابد و حرفی برای گفتن داشته باشد. خلق آثاری که هویتی ایرانی داشتند در کنار تصویرگری حرفه‌ای، دریچه‌ای شد تا ادبیات ایرانی به کتابفروشی‌های دیگر کشورها راه یابد.

با این حال، وضعیت این ادبیات در داخل کشور چندان مطلوب توصیف نمی‌شود. برخی از ناشران با انتشار آثاری که اقبال عمومی تری دارد، فارغ از محتوا و ...، گرایش و تمایل خریدار را به سمت و سوی مورد نظر خود سوق می‌دهند. در این میان کار انتشار آثار برای نویسندگانی که همچنان تلاش دارند تا هویت این ادبیات را حفظ کنند، سخت‌تر از گذشته شده است.

سیدحسین حسینی ارسنجان، از نویسندگان فعال در حوزه ادبیات نوجوان، است که «در آرزوی پرواز» (برگزیده شورای کتاب کودک)، «کریم قرقی» (برنده تقدیری جایزه یوسف)، «آدم آهنی، زغال سرخ» (نامزد پنجمین جشنواره داستان انقلاب) و «مبصر کلاس هشتم» (نامزد جایزه جلال آل‌احمد) را در کارنامه خود دارد. او در این رابطه معتقد است که متولیان فرهنگی همانند سال‌های ابتدایی پیروزی انقلاب اسلامی به حوزه کودک و نوجوان توجه چندانی نشان نمی‌دهند. او در این رابطه بیشتر توضیح می‌دهد و می‌گوید: متأسفانه ناشران بیشتر به درآمدشان نگاه می‌کنند و می‌بینند که کدام کار چاپ بیشتری دارد، به انتشار و تبلیغ درباره همان کتاب اهتمام می‌ورزند. متأسفانه انتظاری که در اوایل انقلاب برای کار فرهنگی داشتیم، الآن کمتر برآورده می‌شود. در حوزه ادبیات کودک و نوجوان، نه آموزش و پرورش و نه مراکز فرهنگی مرتبط با این حوزه کار خاصی انجام نمی‌دهند.

به گزارش خبرنگاران ادبیات کودک و نوجوان در سال‌های گذشته اوضاع چندان مطلوبی ندارد.

این در حالی است که ادبیات کودک و نوجوان از دهه ۶۰ رشد خود را آغاز کرد و با خلق آثار ماندگار و خلاق، توانست روزهای طلایی خود را در تاریخ ادبیات کودک و نوجوان ثبت کند.

بسیاری از کارشناسان دلایل مختلفی را برای این دوره فترت‌گونه عنوان می‌کنند؛ از تأثیر وضعیت معیشت نویسندگان بر کیفیت کارها گرفته تا نگاه کردن به کتاب کودک به عنوان یک کالای تجاری در نظر برخی از ناشران و متعاقباً ورود انبوه کتاب‌های ترجمه‌ای به بازار. در شرایطی این‌چنین آنچه بیش از هر چیز نحیف‌تر می‌شود، ادبیاتی است که با خون دل پرورده شد و حالا، بدون نگاه متولیان رها شده است.

تصور می‌کنند اگر اینطور صحبت کنند، مخاطب حتماً می‌گوید که چه مجری با سوادی. برخی از این افراد وقتی حرف می‌زنند، ما که اهل کتاب و کلمه هستیم هم سر در نمی‌آوریم که آنها چه می‌گویند! برخی از نویسندگان نیز به همین صورت عمل می‌کنند. چه دلیلی دارد ما واژگان فارسی را به کار نبریم؟ مثلاً به جای دیالوگ و ژانر از معادل فارسی آنها استفاده نکنیم؟!

به گفته این نویسنده؛ در میان حق نویسندگانی که در شهرستان‌ها فعالیت می‌کنند، بیش از نویسندگان پایتخت نشین ضایع می‌شود.

آثار نویسندگان ساکن در شهرستان‌ها کمتر مجال دیده شدن پیدا می‌کند.

با وجود این، نویسندگان بدون چشم‌داشت به کار خود ادامه می‌دهند، اما از برخی از ناشران و مسئولان گلایه دارند که تمایل دارند تا آثاری که سبک خاصی دارند، حمایت کنند.

ارسنجانی اضافه می‌کند: ما در هر زمینه‌ای که گوشه چشمی به غربی‌ها داشتیم، در همان زمینه ضربه خوردیم. برخی از افراد هویت و فرهنگ خود را فراموش کرده و تحت تأثیر فرهنگ دیگر کشورها، هرآنچه نویسندگان غربی بنویسند، تحسین می‌کنند و می‌گویند چقدر قشنگ! ولو اینکه آن نویسنده ناسزا گفته باشد. متأسفانه تفکرات به این شکل است.

وی با بیان اینکه من معتقد نیستم که سبک و آثار غربی را باید کامل به دور بریزیم، بلکه باید از آموزه‌های شرق و غرب بهره برد، ادامه می‌دهد: اما این بهره‌برداری و استفاده نباید به معنای رها کردن فرهنگ و اصالت خودمان باشد. نویسندگان توانا همواره آثار متعدد ادبیات دیگر کشورها را مطالعه می‌کنند، اما آثار خود را با تفکر در این آثار و با در نظر گرفتن هویت و فرهنگ خود می‌نویسند.

متأسفانه تمایل به استفاده از سبک و واژگان غربی در سطوح مختلف فعالیت‌های فرهنگی ما دیده می‌شود؛ به عنوان نمونه مجریان رسانه‌ها گاه و بیگاه از واژگانی استفاده می‌کنند که معادل فارسی برای آن وجود دارد و در میان مردم هم جا افتاده است.